

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közelevtár (városház,
földszint 7. sz. íde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hírtételek.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A városi tisztviselők fizetésrendezése ügye.

A városi szervezeti szabályzat átdolgozásával kapcsolatosan felszínre került nálunk a városi tisztviselők fizetése rendezésének kérdése is.

Amíg azonban a szabályzatnak a szervezettel foglalkozó része a különféle bizottsági tárgyalásokon keresztülment s már abban az állapotban van, hogy a városi tanács akár a folyó havi közgyűlés elé is bevihetné: addig a fizetésrendezés kérdése még mindig ott bolyong valahol a nagy és kis albizottsági tárgyalások utvesztőjében s még máig sincsen olyan tervezet, amelyben legalább az ennek kidolgozására kiküldött 4 tagú bizottság megállapodott volna. Pedig ha ez a négy tagú bizottság megállapodik is valamely elaborátumban, annak majd a szervező, a jog-és pénzügyi bizottság, majd a teljes tanácsülés reortáin is keresztül kell menni, mielőtt a határozathozatalra hivatott bizottsági közgyűlés elé kerülne.

A tárgy közérdekű volta és annak — a tisztviselői kar anyagi helyzetét tekintve — igen nagy fontossága megköveteli, hogy a hivatott tényezők mindegyike tüzetesen, lelkiismeretesen foglalkozzék vele.

Ha tehát azt akarjuk, hogy az új szervezeti szabályzat és új fizetés legalább a folyó év végére életbe lépjen, úgy, hogy az új tisztikar már erre, az újonnan rendezett fizetésre legyen megválasztható, akkor a kérdés előbbrevitelével már nem szabad késedelmeskednünk. Elérkezett a lelkiismeretes munka megkezdésének tizenkettedik órája.

Ennél a fizetésrendezésnél két szempontot kell tüzetesen vizsgálni s az objektív igazság követelményeinek megfelelő elbírálás tárgyává tenni.

Első az, hogy az 1896-ban, tehát 12 évvel ezelőtt megállapított javadalmazás olyan-e, amely annak a tisztviselői karnak a mai életviszonyok és feltételek között társadalmi állásának megfelelő megélhetését biztosítja?

Ha erre a feltejt kérdésre tagadó választ adunk, akkor elbűnk áll a második kérdés: milyen legyen hát az a mai megélhetési feltételek és viszonyoknak megfelelő javadalmazás?

Ami az első kérdés és az arra adandó feleletet illeti, itt ismét azt kell mindenekelőtt eldöntenünk, hogy az 1896-ban megállapított javadalmazás megfelelő-e az akkori megélhetési viszonyoknak?

Véleményem, sőt meggyőződésém szerint ez a javadalmazás sem volt teljesen megfelelő. Mert, hogy példát hozzak fel, ki meri azt állítani, hogy Debreczen sz. kir. város polgármestere 1000 koronáért, egy tanácsnoka pedig 600 koronáért kaphatott volna 1896-ban is egy évre olyan lakást, amely a polgármesteri méltóságnak s a tanácsnok s vele egyrangú tisztviselők társadalmi állása és családi szükségleteinek megfelel? Azok közül, akik a helyi lakáviszonyokat ismerik, — bizonyára senki sem.

De tegyük fel és fogadjuk el, hogy az 1896-ban megállapított javadalmazás az akkori életviszonyoknak megfelelő volt.

Vajjon megfelelő-e ma is? Nem, mert az elől a tényleges szomorú igazság elől, hogy a megélhetés nélkülözhetetlen feltételei: az élelmi szerek, a ruházat, a lakás az utolsó 10 év alatt olyan mértékben megrágultak, amilyen áremelkedésre normális viszonyok között eddig példa nem volt, a tárgyilagossá szemlélő el nem zárkozhatik.

A helyi piaci árákról csak néhány statisztikai adatot iktatok ide, nem annyira ennek a mindnyájunk által átértett igazságnak a demonstrálására, mint annak bizonyítékául, hogy az 1896-ban megállapított fizetés mellett annak a tisztviselőnek ma megélni lehetetlen.

Igy a finom liszt ára volt kilogrammonként 1896-ban 26 f, ma 38, az áremelkedés tehát 47%; a fehér kenyér ára volt ugyanakkor kg.-ként 24 f, ma 38 f, az áremelkedés tehát 58%; a marhahús ára volt 1896-ban 98 f, ma 1 K 28 f, áremelkedés tehát 30%; a borjúhúsé volt 1 K 16 f, ma 1 K 72 f, az áremelkedés tehát 48%; a juh-hús ára volt 56 f, ma 1 K 4 f, az áremelkedés 85%; a sertés-hús ára volt 1 K 6 f ma 1 K 60 f áremelkedés 51%; egy drb. tyúk ára volt 1 K 10 f, ma 2 K, áremelkedés 81%; 1 drb. csirke ára volt 65 f, ma 1 K 10 f, áremelkedés 70%; 4 kbm. tűzifa ára volt (a városnál) 24 K, ma ugyanott 32 K, áremelkedés tehát 33%.

Beszállították akkor azt az ől fát 2—2K 40 fillérré, ma 3—4 koronáért; az áremelkedés tehát 66—100%; felválták akkor 4 koronáért, ma 7—8 koronáért, az áremelkedés tehát 75—100%. Az u. n. szalonkőszén ára volt m. mázsánként 3 K 60 f, ma 5 K 60 f, az áremelkedés ennél a cikknél tehát 55%.

Ennél a 12 tételnél átlagban kijön 63% áremelkedés. Ezzel persze nem azt akarom állítani,

hogy ezeknél az élet fenntartási cikkeknel 63%-kal drágult meg az élet, mert hiszen a 66—100 és 75—100%-os áremelkedés nem magoknak a cikkeknek árában, hanem az árak feldolgozása körüli munka bérénel állott elő s ez a munkabér annak az összegnek, amit egy család a fenti 12 cimen évenként kiad, csak esekély részét teszi ki.

Azonban, ha elejtjük is ezt a két tételt s tisztán a fenti 10 élelmiszer és tüzelő anyag áránál bekövetkezett áremelkedést vesszük számításba; akkor is 59.7%, átlagos áremelkedés mutatkozik.

Azért közöltem a piaci árteteleket egyenként, hogy adataim reális volta s a fenti áremelkedési százalékok helyessége ellenőrizhető legyen.

Jönnek másodsorban a ruházati cikkek.

Ezeknél nem jegyeztetik a piaci ár, de nem is jegyezhető. Itt tehát ügyeket nem közhölhetek. Azonban saját tapasztalataim alapján állíthatom — s azt hiszem: állításom helyességét senki sem fogja megcáfolni — hogy ezeknél is legalább 30%-os áremelkedés állott be az utolsó 10 év alatt. Azért a cipőért, amit 10 évvel ezelőtt 16 koronáért kaptunk meg, ma legalább 22—24 koronáért fizetünk. Az ezelőtt 10 évvel 90 koronába került öltöny, ma 120 koronán alul meg nem kapható.

Mindezek bizonyításra nem szoruló köztapasztalati tények.

S hogy állunk végül a lakás dolgában? Ugy, hogy egy városi tisztviselő még akkor sem gonhat arra, hogy társadalmi állása és családi viszonyainak megfelelő, annyira-amennyire modern lakást bérelhessen, ha mai lakbérélt alterum tantumal pótolja is meg. Az egészséges és megfelelő, kényelmet nyújtó, fürdő szoba, légszusz világitással ellátott, alapincézett lakásoknak a bére nálunk lehetetlenül magas. A városi bérházban például ma egy olyan lakásért, amely három inkább kicsi, mint nagy szoba és mellékhelyiségekből áll, fizetnek évi 1000 K bérösszeget. Olyan bérek ezek, amelyek nemcsak jóval túlszárnyalják a nagy rémelt városokban fentálló béreket, de eredménynyel veszik fel a versenyt a budapesti lakbérekkel is.

Csak kuriosum képen említem itt fel, hogy egy 5, fűthető szoba és mellékhelyiségekből álló lakás évi bére átlagosan:

Lipcében...	1085 K
Drezdában ...	1338 K
Münchenben ...	1384 K
Berlinben ...	1657 K
Budapesten ...	2000 K

(dr. Thirring Gusztáv „Adalékok a drágaság kérdéséhez).

Aki a helyi lakbérviszonyokat ismeri, az igazat fog nekem adni abban, hogy egy modern 5 szobás lakásért nálunk is elkérnek 2000 K évi bért, egy 4 szobás lakásért pedig 1508 koronát, amennyi az átlagos évi bére Budapesten egy négy szobás lakásnak.

Semmi esetre sem vagyok túlzással vádolható, ha azt mondom, hogy Debreczen s. kir. város polgármesterének még akkor is tartania kell egy 5 szobás lakást, ha gyermekekkel nin-

czen megáldva és hogy főtisztviselőit megilleti egy négyszobás lakás.

A polgármesternek tehát mai 1000 K lakbér illetményét másik 1000 koronával, a 600 K lakbért élvező főtisztviselőknek pedig szintén 900—1000 koronával kell megpótolni mai lakbér illetményüket, ha társadalmi állásuknak megfelelő lakásban akarnak lakni. S így megyen ez tovább végig a tisztviselők egész során a 200 K lakbért élvező iroda tisztiekig. Ezeket is csak megilleti egy 1 szoba, előszoba, konyha, kamara, fűszin és padlásból álló lakás s ezt ma 350—400 korona évi béren alól Debreczenben meg nem kaphatják.

Az a családos rendőrkapitány sem talál 700—800 koronán alul magának megfelelő lakást pedig mai lakbér illetménye 400 korona. Nem-szükséges a fejtegetéseket tovább vezetnem, hogy megállapíthassam azt az eredményt, mikép a városi tisztviselők mai javadalmazásának mértékét már régen és hatalmas arányokban túlszárnyalta a megélhetés nélkülözhetetlen feltételeinek még mindig emelkedő irányzatot mutató ára.

Azt sem kell bizonyítgatnom, hogy ez az állapot hova vezet. Logikai szükségszerűséggel következik, hogy szólnán ököllel érhető a conclusio: a tisztviselői kar anyagi romlása. Ez pedig sokkal nagyobb veszedelmet jelent, mint első tekintetre látszik, mert az anyagi tönköt az esetek legnagyobb részében követni szokta az erkölcsi csőd. Ennek a következményei ellen pedig a fegyelmi szabályok legszigorubb alkalmazása is eredménytelen védekezés. Annak a tisztviselői karnak nem mindenik tagja, sőt talán egyik sem bír Mucius Scaevola akaraterejével, — nem mindenik egy-egy antik római jellem. De különben is igazságtalan és bolond dolog az egyénnel szemben azt a követelést állítani fel, hogy egész életén keresztül „heros” legyen. Elég ezt a követelést vele szemben, még ha az egén köztisztviselő is, csak nagy és elhatározó pillanatokra tartani fenn. Mondjuk meg hát nyíltan, leplezetlenül, hogy a tisztviselői kar mai javadalmazásának tovább fenntartása pár száz család anyagi romlásán kívül a városi adminisztráció demoralizációjára is vezet.

Nemcsak a tisztviselői karnak, de magának a városi közönségnek is eminens érdeke tehát, hogy ez a tarthatatlan beteg állapot mielőbb szanáltassék.

Az a közigazgatás ma már annyira kifejtett s annyira kiterjed az egén összes életpszichonaira, hogy ott minden ponton szakképzett, ügybuzgó tisztviselőre van szükség. Alig 30—35 évvel választották el a közigazgatástól az igazságszolgáltatási teendők egy jó részét s az ennek ellátására rendelt bírói és ügyési kar szakképzettség, köleségtudás s megbízhatóság tekintetében magas fokra emelkedett azóta, míg a közigazgatási tisztviselői kar — legalább a nagy átlagban — messze elmaradt mellette. Az okát könnyű kitalálni. Annak az igazságügyi szervezetnek anyagi és erkölcsi érdekeit az államhatalom azóta aggodó gondoskodással ápolja, — a municipális közigazgatási tisztviselői kar ugyanezen érdekei pedig

annyira bűnös közönnyel kezeltetnek, hogy — mint legközelebb megdöbbenéssel hallottuk — van város Magyarországon, (és pedig itt közelünkben) ahol a városi kocsis javadalmazása meghaladja az árvaszéki ölnökét. Így nem lehet jó közigazgatási tisztviselői állásokat.

Csak tisztességesen javadalmazott állásra pályázhatnak szakképzett, kötelelességtudó s munkabíró emberek. Hogy tehát ilyeneket kapjunk, megfelelő javadalmazással kell ösztökélni a közigazgatási tisztviselői állásokat.

De most, hogy állunk? Hasonlítsuk csak össze egy törvényszéki bírót, vagy járásbírónak a javadalmazását azzal, amit nálunk egy tanácsnok kap. Egy tanácsnoknak a fizetése 4000 K s lakbérére 600 K, ha 10, vagy 20 év óta tölti isbe azt az állást.

Annak a bírónak a kezdő fizetése 4800 K, — ha öt évet töltött már abban az állásban 5400 K, — ha 10 évet, akkor 6000 K.

Ezenkívül az 1891. XVII. t.-c. 31. szakasza és a 4600/1906. számú miniszterelnöki rendelet 4. szakasza szerint, ha 10 év alatt az a bíró elő nem lép, fizetése a betöltéstől 10 év után 10%-kal s minden további 5 év után 5%-kal emelkedik. Lakbérére pedig a legujabb rendelkezés szerint abban az esetben is, ha Debreczen a harmadik lakbér osztályba fog soroztatni, — 1280 K lesz.

Tekintve a munkakört, az állással egybekötött felelősséget s különösképpen azokat a társadalmi kötelezettségeket, amelyek nálunk egy városi tanácsnok s egy bíróval szemben fentállanak, — azt gondolom, hogy az összehasonlítás inkább arra a tanácsnokra nézve hátrányos, mert a mi a társadalmi kötelezettségeket illeti, — joggal állíthatnák szembe egy tanácsnokkal egy táblai bírót is.

De nem megyek ideig, — eléggé szomorúan illusztrálják a közigazgatási tisztviselő anyagi helyzetének siralmas voltát a bírósági alkalmazotkéval szemben ezek az adatok is.

Ha tehát arról van szó, hogy milyen mértékben emeljük a városi tisztikar fizetését, — akkor a fentebb közölt élelmiszer, ruházati és lakbérleti adatok alapján oda kell concludálnom, hogy ennek a fizetésemelések magánál a fizetésnél legalább 40—50%-ig, alkibérnél pedig teljes 100%-ig kellene menni.

Ez a fizetésrendezés lenne olyan, a mi annak a tisztviselőnek a mai megélhetési viszonyok között létfontosságát biztosítaná. Ezenkívül feltétlenül behozandónak tartom a korpótlék intézményét, mert nálunk az előrehaladás rangban és fizetésben a dolog természeté szerint szerfelett korlátozott. Itt elszolgálhat a legtöbb tisztviselő ugyanazon állásban 20—30 évig is s ugyanabban az állásban fejezi be közszolgálati pályafutását bármennyire szakképzett, kötelelességtudó és becsületes legyen is. Én elismerem, hogy a fizetésnek ilyen módon való megállapítása nagy terhet ró a város házipénztára. De ez nem lehet a döntő szempont. A kiadási többlet részben indirekt uton megtérül az által, hogy a jobban javadalmazott állásokra megfelelőbb erők vállalkozván, a közigazgatás javul, a követelményeknek megfelelő

lesz. S ez a város közönségére nézve pénzben ki sem fejezhető előnyt jelent.

Másrészt szem előtt kell tartanunk azt a szociális igazságot, ami ebben az axiomában van kifejezve. „A munkás méltó a maga bérére”.

S ha akár a köz, akár magán egyén alkalmazottjának egész munkaidejét és saját munkacéljait és céljait leköti, felhasználja: elutasíthatlan kötelelességként háramlik reá, hogy annak az alkalmazottnak képességeihez, foglalkozásához és társadalmi állásához mért megélhetéséről gondoskodjék.

Annak, hogy az állam a maga kötelelességeinek egy jó részét a városok által láttatja el, — nem szabad a városi tisztviselőket és ezek családjait áldozatul dobni oda.

Gondoljuk csak meg, hogy mivé zsugorodnék össze a municipális tisztviselők javadalmazására szükséges évi kiadás, ha az állam saját közegei és alkalmazottjai által láttatná el a rendőri, adó, katonai és gyámügyi, közigazgatási teendőket!

Ha tehát a tisztviselők méltányos és igazságos javadalmazásával a városra nagy teher háramlik, ezt nem azon az uton kell kevesbiteni, hogy a tisztviselői kart nyomorogni kényszerítsük, hanem az által, hogy az államtól követeljük a helyette végzett feladatok teljesítésével járó kiadások megtérítését.

Dr. Magoss György.

Közegészségügy.

A közkórház bővítése.

Írta: Burger Péter dr.

Nem helyi, hanem általános országos, sőt világi baj a kórházak elégtelensége és túlszűfoltagsága. Ez általános bajnak, vagy mondjuk tünetnek általános közös egyező, távolabb fekvő okai sem ismeretlenek ma már: népszaporulás, céltalan megosztás, rossz lakásvizonyok, még rosszabb élelmiszeri viszonyok egyrészt, könnyelmű, léha életmód és ennek következményeképpen súlyos megélhetési viszonyok másrészt csak közel fekvő közvetlen okai e bajnak.

Távolabbi általános okozói, az emberi nem gyengülésével, a betegek számának szaporodásával, a kórházak túlszűfoltagságának sőt abszolúte elégtelenségének; korunk két nagy bűne: az *alkoholizmus* és a *nem-élet tisztátalansága*. Sajnos akárhányszor megmosolyogják ezirányu megdolgoztatását egyes nemesen érző, fenkölt gondolkodó igaz emberbarátoknak; magukba szállva lehetetlen, hogy be nem látnák, át nem érezzék az e tanításokban rejlő nagy, mérhetetlen igazságokat. Hiszen ha tudományos érvek, kísérleti bizonyítékok már mit sem használnának, a természet, az eleven életből merített szemlélet csak kell, hogy ez irányban megvilágítsa a legobscúrabb agyat is. Nézzünk szét az életben, kik és hol termelik a kórházi anyagot — azok és ott, ahol és akinnél legtermékenyebb talajra találtak és találnak ma is ama bűnök; túlszűfolt városok népében. A józan,

becsületes falusi nép, a kérges tenyerű mezei munkás, a napharmitott viharezzett pásztor ember legfőképpen meghalni kerül be a kórházba. Legalább is ott, hol a vidéket is már nem mételeyezték e hűnők, aránytalanul kevesebb a beteg, a kórházba szoruló egyén. No de nem erről kell írnom, hanem kórházunk bővítéséről, hát rá terelék erre. Ha a világ összes kórházai szükek, elégtelenek, ha mindenütt bővítés és újabb kórházi építések folynak, ki csodálkoznék azon, ha a mi kórházunk is ilyen, mikor ez már felépítése alkalmával is szükek, elégtelennek bizonyult. Egykorú határozatokra tudnék hivatkozni, mint hivatott testületek, pl. Orvos egyesület, egészségügyi-, kórházi bizottságok stb. annak idején e tárgyakban hoztak. Tudnék oly tényekre is hivatkozni, hogy már az eredeti építkezésnél egész pavilonok tűntek el a tervezetből; de minék szaporítsam a új és keserítem a hangulatot.

Tény és való, hogy ez új, modern és költséges szép pavilonrendszerű közkórházunk már néhány évi használat után szükek bizonyult. Tény, hogy csaknem egy évtized óta küzdünk hiába annak ésszerű, gyakorlati megbővítéséért; tény, hogy kétségbeesítő ideg- és emberölő küzdelmet folytatnak ott orvosok és ápolók, a lehetetlen helyzetnek ugy, ahogy türeltővé tételéért haszaltanul; mert itt-ott mégis felüli magát egy-egy kellemetlen incidens, mely önhibájukon kívül őket sújta leg-érzékenyebben, ártatlanul. Tény az, hogy az ilyen túlszűfolt kórház hova-tovább kárára lesz a közegészségügynek, amennyiben nem a gyógyulást, hanem a megbetegedést, a betegségek súlyosbítását és vele a halálzási arány fokozódását szolgálja.

Igaz, hogy kivált az utóbbi ezek óriási általános fellendülésével ipari, gyári és gazdasági telepeinknek váltak e tények hatványozott mérvben érezhetőkké és ma már minden pillanatnyi kése-delem veszedelmet rejt magában, ami a gyors és hathatós segítséget nem csak indokoltá de többé el sem órázhatóvá teszi.

Mindazon által e tények és igazságok sem indokolhatnak egy olyan költséges és haszontalan fél munkát, aminővel a legközelebbi kórházi bizottságban foglalkozunk kellett, a baraképítés.

A kórház bővítéssel közel tíz éve foglalkozunk, elméletben, sőt az első gyakorlati lépést is már megtettük akkor, midőn 7—8 év előtt a nagy költségekben bizonyos megengedem ma már elégtelen összeget, vetünk fel e célra és azt akkor a sürgős 1-ső rendű szükségletek közé soroztuk.

Vannak tágabb és szűkebb bizottságok is megbizva e kérdés megoldásával. Léteznek tervezetek is már fölös számmal a kórház bővítésére; minék köszönhet ez új mindent ad gracas előadózó szükség-barak építmény igazán érthetetlen.

Az mondatot hogy az egyetem kérdése folytán kell az általános bővítési munkálatnak halasztást szenvednie 4—5 évig!

De hát az ég szerelméért, hiszen az egyetem leendő orvosi fakultásának csak nem lehet kárára az, ha addig is kórházunk 100—200 ágygyal nagyobbodik?

Az is mondatott, hogy az általános bővítés nagy, elő sem teremthető költséget kíván, 4—500,000 koronát.

Vajjon 4—5 év multán ez kevesebb lesz-e? Nem hinném. sőt azt sem, hogy akkor városunk pénzben inkább bővelkednék, mint ma, mikor kórháza is jut, 100,000-nyi összeg.

Azt is hallottam, hogy a pillanatnyi gyors segély kivált a sebészeti osztálynál csakis ily szükség-barak felállításával eliminálható, amely 20,000 koronából állítólag létesíthető. Amde éppen olyan, sőt nagyobb a pillanatnyi szükség a többi osztályokon is, pl. a bujakóros osztályon, ahol naponta ragályos betegeket kell a hely szüke miatt elutasítani és az a barak is csak az előirányzatban fog ennyiből felépülni, de elkészítve kétannnyiból sem fog kitelni, hiszen felszerelés és más egyéb nincsen felszámítva.

Sőt még ha tényleg ez összegért készülné el, éppen közegészségi szempontból esik súlyos kifogás alá, mert se nyáron, se télen nem ad megfelelő hajlékot a betegeknek.

Sokkal oszkerübb és célravezetőbb a kórházi főorvos által javasolt expediens, hogy a kórház általános bővítés tervébe már most haladéktalanul emeljük emeletre a sebészeti osztályt és ha kell, másokat is.

Ennek és esetleg más földszintes pavilonnak emeletre emelése, sem több időt nem igényel, mint akár egy némileg elfogadható barak építése, sem tetemesen több költségbe nem kerül, de minden esetre állandó, olyan építkezést képez, mely akár az egyetemi, akár a kórház általános bővítési tervébe jól beilleszthető.

Azt hiszem, minden bővebb magyarázat nélkül is már az itt elmondottak meggyőznek minden gondos bizottsági tagot a kórház bővítési munkálatok halaszthatatlanságáról és a pillanatnyi szükséglet mikénti megoldásáról.

A debreczeni egyetem ügye az egyházkerületi közgyűlésen.

A tisztántali ref. egyházkerület közgyűlésén tárgyalás alá vették a városi közgyűlés azon átiratát, melyet a létesítendő egyetem ügyében az egyházkerülethez intézett, az ügyet Sass Béla adta elő. A javaslat örömmel üdvözlö a kezdeményezést és kijelenti, hogy a nagy cél érdekében hajlandó a legnagyobb áldozatot meghozni az esetben, ha a természetszerűleg felmerülő jogviszonyok szerződéssel lesznek tisztázva. Az előadói javaslat után Thaly Kálmán szólalt fel és kijelenti, hogy az eszmét odafent is rokonszenvesen fogadták. A részletek felől nem nyilatkozhatik, de hiszi, hogy kölcsönös jó akarattal és buzgalommal diadalt arathatunk. Majd Degenfeld József gróf szólt. Tényleg tárgyalt a kormánnyal, illetve a kultusz-miniszterrel. Bár a városi egyetemi nagy bizottságtól erre egyenes megbízást nem kapott, de buzditást merített abból a kerületi nagy értekezletből, melyet a kerület vezérferfiain tartottak meg. Ez a bizottság, illetve ennek az értekezletnek a határozata állott a háta mögött, mikor a minisz-

terrel tárgyalt. Esetleg már az 1909-iki költségvetésbe belemehetett volna a debreczeni egyetem ügye, de szükség mutatkozott arra, hogy előbb az egyházkerület is ezen a közgyűlésen megtegye a maga köteleességét az egyetem érdekében. De meg a tárgyalások alatt úgy vette ki, hogy a miniszter nem is tartja annyira sürgősnek a dolgot. Azonban az előmunkálatokat meg kell kezdeni és meg is lehet kezdeni abból a kétmillióslapból, melyet Debreczen városa hozott össze.

Egyébként is úgy állapodtak meg, hogy az egyházkerület elé a teljesen befejezett ügyet fogják hozni, mikor már csak formákról, mintegy csupán a szerződések aláírásáról lehet szó. Ha a részletekről nyilatkozna, az az ügynek nem lenne hasznára. Annyi bizonyos, hogy úgy a miniszter, mint az államtitkár részéről a debreczeni egyetem iránt a lehető legnagyobb készséget tapasztalta.

Ő a kapott utasítás révén folytatja is a tárgyalásokat, melyek során minden részlet megállapítanak és az ügyet akkor fogják a közgyűlés elé terjeszteni. Meg lehet győződve a közgyűlés minden tagja, hogy az egyház érdekei ebben a messze kiható kérdésben minden irányban megóvatnak. Hogy itt Debreczenben a teljes négykaru állami egyetemnek a mostani ref. teológiai fakultás fontos kiegészítő kara lesz, attól a ref. egyházi léren is sokat várhatnak. Eppen azért fontos szükség, hogy az egyház jogait és érdekeit minden irányban megóvjuk, ami meg is fog történni.

Lelkes éljenzéssel fogadták a gróf szavait, melyekből már is azt olvassuk ki, hogy Debreczen nem sokára egyetemi város lesz.

A városi tanácsból.

— A második gazdasági ismétlődő iskola. A második gazdasági ismétlődő iskola helyül a városi tanács az úgynevezett "Bika-tilalmast" jelölte ki. — A kongresszusok segélye. A pénzügyi tisztviselők, továbbá a szállodások és vendéglősök országos kongresszusukat az idén városunkban tartják meg. A kongresszus költségeinek fedezésére az előbbieket 2000, az utóbbiakat 1000 korona segélyt kértek a várostól. A tanács mindkét kérelmet kiadta véleményezésre a jog- és pénzügy bizottságnak. — A sáskairtság. A földmívelésügyi m. kir. miniszter 45,721 koronát engedélyezett és utalványozott Kovács József polgármester kezébe a sáskák ellen történő védekezés munkálataira. Megemlíti itt, hogy a mezőrendőr-kapitányság jelentése szerint, ez idő szerint nincs sáska a Hortobágyon. Az esetleg bekövetkező nagyobb veszedelem elkerülése céljából a városi tanács utasította a mezőrendőr-kapitányságot, hogy naponta legyen jelenségek megfigyeléséről. — Engedélyezett színtelődások. A Orsz. Színművészeti Akadémia néhány jeles növendéke három előadás tartását határozták el és ezen időre elkérték a városi tanácstól a városi színházat. Az előadásokat május 20., 21. és 22-ikén tartották meg a rendezési helyarákon. — Debreczen és a Vörösmarty-

szobor. Budapestén a napokban leplezik le a Vörösmarty-szobrot. A városi tanács felkérte Debreczen sz. kir. város három országgyűlési képviselőjét, hogy a város nevében jelenjenek meg az ünnepélyen. — A városi tanács kiküldöttei Nagykárolyban. Nagykárolyban folyó hónap 28-ikán leplezik le Kossuth szobrát. A várost ezen ünnepélyen Vecsey Imre főjegyző és Oláh Károly kulturatanácsos képviselik. — Kiltüntetett munkások. A városi tanács nevében Király Gyula gazdasági tanácsnok szép beszédben adta át négy gazdasági cselédnek a földmívelésügyi m. kir. miniszter pénzadományát és elismerő oklevélét. A négy hű cseléd neve: Nádasy József, Muli András, Kozma Bálint és Gönczy György. — Thaly Kálmán dr. plakettje. A Magyar Keleti Tengerhajós Társaság egy aranyplakettel ajándékozta meg városunk képviselőjét Thaly Kálmán dr.-t, ki kieszközölte, hogy a Társaság annak egy bronzmását megküldte a városi tanácsnak. A tanács köszönetet mond a figyelemért és a plakettet a városi muzeumban helyezte el.

Emlékirata

Magyarország törvényhatósági joggal felruházott és rendezett tanácsu városai tisztviselői, segéd- és kezelőszemélyzetének Budapestén, 1908. évi május 10. napján tartott országos kongresszusának.

Mélyen tisztelt Képviselőház!

Magyarország törvényhatósági joggal bíró és rendezett tanácsu városai tisztviselői karának, segéd- és kezelőszemélyzetének mai napon megtartott országos kongresszusa alkalmából s annak határozatahoz képest amidőn van szerencsénk ezen emlékiratunkat a mélyen tisztelt Képviselőház elé terjesztenünk, tisztelettel kérjük, miszerint azt a nagyméltóságú m. kir. Kormányzat néptörvényhatóság kiadni s egyidejűleg utasítani méltóztatassék, hogy az összes magyarhoni városok tisztviselői karának s egyéb alkalmazottainak fizetésrendezésére vonatkozólag törvényjavaslatot készítsen, abban a városi tisztviselők s egyéb alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról 1908. évi január 1-ére visszamenőleg gondoskodjék s javaslatát oly időben terjessze az országgyűlés elé, hogy 1909-ik évre vonatkozó állami költségvetés tárgyalását megelőzőleg már érdemileg tárgyalható s elfogadható legyen. Minthogy pedig a városi tisztviselők és egyéb alkalmazottak javadalmaizálásának rendezése halaszthatatlan, méltóztatassék utasítani a Kormányt, hogy az 1908. évi költségvetésbe az ezen rendezés fedezésére szükséges összeget vegye fel.

Tisztelt Képviselőház! Mindenekelőtt és legelső sorban hangsúlyozni kívánjuk azt, hogy jelen tiszteletteljes kérelmünk teljesítése egyenesen és legfőképpen országos, tehát állami érdek; hogy az ide vonatkozó törvényjavaslat elkészítését és benyújtását a magyarhoni városok tisztviselői karának közismerten nyomorúságos és szinte szegényteljes ellátása, javadalmaizása és anyagi helyzete csak másodsorban sürgős s hogy kérelmünk teljesítését legelső vonalban a közigazgatási feladatok és teendők gyors és pontos, lekiismeretes és szakszerű intézésének, vezetésének, irányításának és végrehajtásának érdeke, tehát magának az államnak jól felfogott érdeke követeli.

A városi tisztviselők és egyéb városi alkalmazottak illetményeinek szabályozására vonatkozó törvényjavaslat ugyanis hármas célt van hivatva szolgálni: az egyöntetű állami rendezés által ezer és ezer magyar közigazgatási tisztviselőnek és családjának a tisztesség megőrzését lehetővé teszi; az anyagi erejükben és képességükben szinte már túlterhelt városokat a fizetésrendezésnek terhes, de elkerülhetetlen kötelezősége alól mentesíteni s végül a jogok és kötelezőségei állami szabályozása által a közigazgatási feladatok teljesítését

sére s végrehajtására az arra hivatott elemeknek tért nyitva, oly tisztviselői kart teremteni, melynek öntudatos működése és munkássága révén ezen nagy és magaslatos állami célok megvalósítása bizony remélhető s elvárható is legyen.

Aki a közélet terén hosszabb idő óta rendszeresen munkálkodik s a mindennapi jelenségek és események lezajlását figyelő szemmel kísérve annak tanulságait nemcsak a maga számára vonja le, de a köz javára is értékesíteni szokta, annak éber figyelme nem kerülhet el az, hogy a magyarországi városok legnagyobb része, különösen az utóbbi évtizedekben a fejlődés terén hatalmas lendülettel haladtak előre, hogy míg egy részről ezen rohamosabb fejlődésnek eredő okai a kereseti viszonyok megváltozásában, a városokban megindult gazdasági, ipari és kereskedelmi élet fejlődésében keresendő, addig más részről a városok fejlődésének legerősebb korlátai éppen az állami támogatás teljes hiányában, az állami megterhelések következtetésében s a községi törvénynek a városokra nézve immár régen szűknek és célszerűtlennek bizonyult kereteiben biztosan meg is találhatók.

Bátran megállapíthatjuk ugyanis azt, hogy a vármegyei életnek és szerkezetnek szinte midjában észrevehető értelenségeiben a városi élet fejlődésének a szintén termékeny csirái rejlenek, hogy a régi vármegyei szerkezettel szemben a vezető szerep mindjában a városok felé közeledik s hogy a városok immár nem csupán a kultúra, a gazdasági, ipari és kereskedelmi élet gócpontjai, de a megindult fejlődésben az élet ezer és ezer, új és újabb változataiban és azok által a köz- és politikai élet kifejezői s az állami életnek legeminegsőbb erőforrásai lettek.

Viszont megállapítható az is, hogy ezen általánosan megindult fejlődésnek eredete egyedül és kizárólag a kultúra és haladás iránt érzékkel bíró s a haladás vágyától áthatott városi lakosság és vezetőinek áldozatkészségében, szivós kitarításában és munkaszeretetében rejlik. De mint szomorú és aggasztó jelenségre tartozunk rámutatni arra is, hogy az állami támogatásnak és a városi érdekek kormányzati íspótlásának teljes hiánya, az állami teendőik ellátásának egyre szaporodó terhe és kötelessége immár azt eredményezte, hogy a szépen megindult fejlődésben már a visszacsúszó jelei mutatkoznak; hogy az ugynevezett átruházott állami teendők teljesítése által a városok anyagi ereje mindjában kimerül, annyira, hogy az eléjük szabott s lakosaik érdekeit szolgáló önkormányzati, kulturális és gazdasági feladataiknak megvalósítására — kevés kivétellel — csaknem képtelenek.

Ily körülmények között tehát, amidőn, az állami teendők ellátását eltekintve, a peroról-pecre változó életrviszonyok szinte naponként új és újabb feladatok megvalósítását s áldozatok meghozatalát róják a városokra, egyenesen magának az államnak kötelessége, a támogatásra szoruló városoknak hóna alá nyulva, a sarjadzó fejlődésnek tápot adni s helyes irányt szabni, annak alapjait biztos talajra fektetni s ezen nagy munkának végrehajtására egy a közérdek iránt éber érzékkel bíró, szakképzett, kvalifikált s a függetlenség biztosítékaival örvénozeti tisztikart teremteni.

Kétségtelen azonban az, hogy ez a törekvés, — melynek a haza minden polgárának szívében élnie kell — a megélhető feltételeinek biztosítása nélkül a minden emberrel veleszületett előrelhaladési vágy szinte erőszakos visszacsúszásával, avagy azoknak megtűrésével — megvalósulást sohasem nyerhet.

Már pedig azok az ellentétek, melyek a városok tisztviselői karának a közjó biztosítására s lehető fokozására irányuló tevékenységére eddig is bénítólag hatottak, mindinkább szaporodnak. Azon jogtalan és igazságtalan megkülönböztetések pedig, melyeket eddig is túrnunk kellett: a bírósági, pénzügyi, vasuti, tanítói, megyei, törvényhatósági és ezeken kívül a többi állami tisztviselőik javadalmazásának bár minimális rendezése által olyan mérvet öltöttek, hogy azokat a legteljesebb szegénység nélkül elhalgattani nem lehet.

A legtovábbról sincs szándékunkban ezek előadása által a fentebb hivatkozott hivatali szervezetek működésének értékét és fontosságát bíraltat tárgyavá tenni, sőt igaz örömmel fogadunk minden olyan kormányzati intézkedést, mely helyzetüknek javítását, függetlenségüknek biztosítását célozza; viszont

azonban legyen szabad teljes önérettel hangoztatnunk azt is, hogy a városok tisztviselői kivétel nélkül épen ugy e hazának édes gyermekei, hogy a mi hivatali működésünk végső elemzésében szintugy az állami célok megvalósítására irányuló s egy pillanatra sem tartjuk magunkat az állam által nélkülözhető, az állami gépezetből kikereszthető elemeknek, hogy az általunk szinte szégyenletes javadalmazás mellett hűen és becsületesen teljesített állami és önkormányzati feladatok fontosságát más hivatali szervezettek feladatainak fontosságánál kevesebbire nem értékeljük.

(Vége köv.)

Kik pályáztak a megüresedett állásokra?

Debreczen sz. kir. városnál egy rendőrfogalmazói, egy gyámpénztári ellenőri, egy mező- és egy polgári biztosi állás üresedett meg. A pályázati határidő letelvével, 67 pályázati kérvény érkezett meg Weszprémy Zoltán főispánhoz. A pályázók a következők:

A **rendőrfogalmazói** állásra pályáztak: Balogh Sándor tb. aljegyző. H. Kiss József, dr. Hegedűs István, Budaházy Jenő közigazgatási gyakorlatok, dr. Erdei András, Rásó Imre (Kisujzállás), dr. Veress Sándor ügyvédjelölt.

A **gyámpénztári ellenőri** állásra pályáztak: Hamar László adókövető, Brancs Károly őrnök, Borsay Sándor, Elefánt János községi könyvelő (Szarvas), H. Kiss József köz. gyak., Máté Miklós, Szűcs Gusztáv számgyakorok, Veres Sándor házipénztári tisz, Hortobágyi Jenő.

A **mezőbiztosi** állásra pályáztak: Fejér Lajos őrnök, Borsay Lajos adóvégrehajtó, Papp Ferenc adóvégrehajtó, ifj. Pál Péter rendőri napidíjas, Hegyi Károly napidíjas, Károlyi Ferenc őrnök, Kertész Ferenc házipénztári tisz, Asztalos Imre számvevő altisz, Balogh Elemér birtokos (Álmosd), Baranyi István számvivő őrmester, Borusz Imre vendégfogó, Dobi József gazdálkodó, dr. Erdei András, Györfi Imre gazdálkodó, Herczegh János őrmester, ifj. Kertész Imre gazdálkodó, Kiss Károly díjnok, Mezei András őrmester, Minőri Géza rendőri díjnok, Nagy István borfogyasztási hivatalnok, Nagy Sámuel őrnök, ifj. Széll István napidíjas, Szűcs Lajos rendőrbiztos, Tözlér Károly számvevő őrmester, Varkoly Lajos díjnok.

A **polgári biztosi állásra** pályáztak: Szerető István levéltári napidíjas, Asztalos Imre számvevő altisz, Balogh József, Borsi József díjnok, ifjabb Fehértói István díjnok, Hegyi Károly díjnok, Huszár Miklós őrmester, Kiss Kálmán díjnok, Kiss Károly árvaszéki díjnok, Mezei András számvevő őrmester, Minőri Géza rendőrségi díjnok, Nagy Sámuel rendőrségi díjnok, ifj. Pál Péter díjnok, Papp Ferenc napidíjas, ifj. Széll István díjnok, Tözlér Károly számvevő altisz, Vadász Mózse rendőr-őrsparancsnok, Varkoly Lajos napidíjas.

Az **eséleg megüresedett állásra** pályáztak: Szerető István levéltári napidíjas, Hortobágyi Ernő joghallgató, Balogh János napidíjas őrnök, Iklódy János, Szűcs Ferenc napidíjas, Kovács Dezso napidíjas őrnök, Kovács Gábor napidíjas, Kiss József őrnök, Máthé Miklós számgyakorok, Bancs Károly, Budaházy Jenő, Borsay József, Fehértói István, Károlyi Ferenc őrnök, Kiss Kálmán, Kiss Károly, Mezei András, Minőri Géza, Nagy Sámuel, ifj. Pál Péter, Papp Ferenc, ifj. Széll István, Varkoly Lajos.

A megüresedett állásokot a legközelebb tartandó közgyűlésen fogják betölteni.

Hirek.

— **Thaly Kálmán dr. városunkban.** *Thaly Kálmán* dr. országgyűlési képviselő f. hónap 19-ikén városunkba érkezett. Az ősz tudóst és politikai életünk eme kiváló tényezőjét meleg szívvel és őszinte érzéssel üdvözöljük városunk falai között. Huszonöt év közös öröme és bánata köti össze Thaly Kálmán dr. lelkt Debreczen város közön-

ségének szívével. Ez az értékes összekötő fonál abból a bizalomból szövődött, mellyel a város első kerületének polgársága a Thaly Kálmán dr. személye és politikai élete iránt viselkedik. A komoly munka és nehéz kötelességek embere lévén Thaly Kálmán dr., nem üttötte és nem üthette dobra ama tettet, melyekkel városunk érdekeit és a debreczeni polgárságnak óhajait, ügyes-bajos dolgaiat védelmezte, szavának sulyával, önzetlen befolyásának hatalmas mértékével teljesítette. Mi, akik ismerjük az ő egész életét, tudjuk és jó lélekkel mondhatjuk, hogy polgártársainak, választóinak éppugy, mint nehéz kérdésekben a városnak nagy és megbecsülhetetlen szolgálatot tett mindenkor. Méltó tehát arra, hogy tiszteletteljes szeretettel fogadjuk, valahányszor közénk jön egy pár napra tudományos munkálkodása és országos gondjái középtel. Mert mint a munka embere, mint európai hírvér tudós, mint ember is következetes politikus egyiránt megérdemli azt a benső tiszteletet, mely az egész országban körülveszi. Lángoló hazafisága, mely nem a fellengző szavak hevületeiben, hanem a békés alkotások áldástozó munkájában nyilatkozik meg, mélységes tapasztalatai, politikai bölcsessége Debreczen város szívébe írták be nevét. Isten hozta körünkbe.

— **Miniszteri biztos.** A kereskedelmi m. kir. miniszter a debreczeni felső kereskedelmi iskola érettségi vizsgálatához miniszteri biztossá Szávay Gyula kereskedelmi és iparkamarai titkárt küldte ki.

— **Névszerint való szavazás.** Értesitem, hogy legközelebbi bizottsági közgyűlésünkön névszerintű szavazással hozandó határozat végett a városi tanács által bertejesztve leendő: 1. Pelpárt Juliánna és Pelpárt István Bethlen-utca 13. számú házuknak a város részére megvételre (szavazás első ízben); 2. a Kolláth Mihály és neje tulajdonát képező Gólya-utca 2. sz. házastelek megvételre (szavazás harmadik ízben). Debreczen, 1908 május 15. *Kovács József*, polgármester.

— **A kollégium új tanárai.** A tiszántúli ref. egyházkerület az újonnan felállítandó két bölcsészeti tanszékre Pápay Józsefet, a Magyar Tudományos Akadémia alkönyvtárosát és Darkó Jenő egyetemi magántanárt választotta meg.

— **A jog- és pénzügyi bizottság f. hónap 19-én ülést tartott** Vecsey Imre főjegyző elnöklésével. A bizottság véleményezi, hogy a vajdalaposi bérleten levő építményeket a város vegye át 5000 koronáért. — **A Rochlitz által bérelt pallagi földön az istállók és eselédlakások hasznavehetetlenek.** Ezeknek újjáépítése 12.000 koronát kíván. A bizottság Király Gyula tanácsnok javaslatára az építési költségeket megadni javasolja, ha a bérlő a befektetett összegnek 8%-át megfizeti. A szikigyakor bérlője hajlandó gazdasági épületekbe befektetni 10.000 koronát, ha a város most lejáró bérletében 12 évre meghagyja. A bizottság a szerződés ily módon való megkötését javasolja a közgyűlésnek. — **Özv. Fancsovics Mihályné** a városról bírt bérletén eselédlakások építését kéri. A bizottság azt ajánlja a közgyűlésnek, hogy építtesse fel a lakásokat, úgy azonban, hogy a fuvarát a bérlő adja, valamint fizesse meg a befektetés felének öt százalékát.

— **Az adófelszámolási bizottság elnökévé** a belügyminiszter Szilágyi Imre ügyvédet, a debreczeni ügyvédi

kamara elnökhelyettesét, alelnökévé pedig Des Combes Henriket nevezte ki.

— **Zsedényi Géza temetése.** Az országos rovar-tani állomás főtisztviselőjét Zsedényi Gézát folyó hónap 22-én temették el nagy részvet mellett Balmazújvárosan. A temetésen a földmivélségi m. kir. miniszternek képviselőtében ott láttuk Jablonovszky Józsefet, a rovar-tani állomás igazgatóját, továbbá a Zzedényi Béla miniszteri tanácsost, a végítésvezést megjelent Weszprémy Zoltán főispán is. Az elhunytat Lőcsén helyezték el a családi sírboltba.

— **A múpártoló egyesület.** Adebreczeni múpártoló egyesület f. hónap 22-ikén választmányi ülést tartott, melyen elhatározták, hogy az évi rendes közgyűlést június 11-ikén tartják meg.

— **Tudnivalók a lövésznyírl.** A most szombaton és vasárnap tartandó itteni lövésznyírekre vonatkozólag a következő tudnivalókat közöljük: A totalisateur vezetését a versenyek mindkét napján Pallaghy Béla ur teljesíti. Ezen versenyek alatt a totalisateuron való fogadások 5 és 10 koronás és helyrefogadások 20 koronás tételekkel csakis a versenynapokon a lövésznyírtéren felállított totalisateur pénztáraknál eszközölhetők. A gyepe (tehát a nyergelő istállóhoz is) csak egyleti jelvényvel vagy tribün előtti térre szóló belépti-jeggyel lehet menni. A totalisateur pénztárhoz a gyepről egyenesen, míg a páholy és zártszék helyekről a tribün épületet kívülről megkerülve lehet jutni. Helyárak a falragaszokon és a versenysorozatokban részletesen vannak hirdetve. Kellemetlenségek elkerülése végett felkérjük a versenyeken résztvevő közönség, hogy belépti-jegyét láthatólag viselni sziveskedjék. — A belépti-jegy kiváratna az ellenőrző közegnek előmutatandó. A versenyek kezdeté mindenkor délután 2 és fél órakor. Hideg ételekről és hűsítőkről az »Arany-Bika« szálloda előpólyoson ismert vendéglőse fog gondoskodni. A helyi vaspálya vonatai a versenyek alatt az »Arany-Bika« szállodától a lövésznyírtérig déli 1 óratól folytonosan közlekednek. A pályatért környező árakon keresztül törni, ültetvényeket és veteményeket rongálni és a gyepeket gázolni, büntetés terhe alatt tilos.

— **Ziláhy Gyula bucsuja.** A mai napon véget ért a színházi szezon, amelyen a magyar színművészet iránt rajongó lelkesedéssem teljességével az igazi és legnemesebb művész és színirodalmi törekvésűktől eltelve készülem, annak kezdetén. Szép terveim keresztül vitelében nem egyszer akadályoztak meg gátoló körülmények, különösen a legutóbbi hetekben, amikor társulatom öt első rangú énekes és drámai tagjának súlyos természetű betegsége, valamint az énekesensemből egyik oszlopos tagjának Horváth Kálmánnak családi gyászra megakadályoztak abban, hogy a tervezett játékkalendárral végezzem be a szezon. A legnagyobb sikerű énekes és drámai újdonságok mindenike bemutatóra került e szezonban, kivéve a Tattárjárás-t, melynek premierje a fent váolt sajnálatos véletlen folytán a jövő színi évadra halasztotat el. Ami az elmúlt szezon illeti, mindent elkövettem, hogy Debreczen nagy művészi érzékkel bíró műértő közönségének kívánságait teljesíthessem. Dacára a tenorista hiánynak megfelelő áldozatok árán vendég művészeket szerződtettem s gondoskodtam a komoly zenezenészet érvényesítéséről is számos opera előadások keretében. A közönség kitüntető pártfogása bizonyította, hogy munkásságom nem maradt eredménytelen, amiért is most a vállás pillanatában az ősi viszontlatási szeretetteljes tisztelettel mondok köszönetet a közönségnek. Társulatom szervezése befejezést nyert. A legutóbbi újonnan szerződötött tagot, bár talán az u. n. pótszezonban nem is volt alkalmuk még érdemük szerint megismertetni a közönséggel, rokonszenves fogadtatásban részesítet a közönség és a sajtó egyaránt. Remélem, hogy az ősz-től kezdve már szerződötött tagok is hasonló fogadtatásban fognak részesülni. Ennek reményében vagyok köszönetemnek ísméletl nyilvánításával. Debreczen, 1908 május 19. Tisztelettel: *Ziláhy*, igazgató.

Hirdetések.

5067
ad. 1908. 85.

Árlejtési hirdetmény.

A Tekintetes városi Tanács f. évi 5067. számú határozatában nyert megbízás alapján a városi szegényház lakói részére szükséges 200 azaz Kettőszáz darab vászon ágylepedő, 100 azaz Egyszáz férfi ing, 100 azaz Egyszáz darab férfi lábravaló (vászonból), 40 azaz Negyven darab téli pokréc, 100 azaz Egyszáz darab zsebkendő, 60 azaz Hatvan darab férfi téli nadrág és 60 azaz Hatvan darab férfi téli mellény biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdünk.

A zárt ajánlatok mintákkal felszerelve f. évi május hó 29-én d. e. 12. órájáig Oláh Károly tanácsnok hivatalos helyiségében s a hivatalos órák alatt adhatók be, s ugyanaz nap d. u. 4 órakor fognak bizottságilag felbontatni. A mintákon az ajánlkozó neve és az ár betűvel és számmal kitüntendő s az ajánlathoz 200 azaz Kettőszáz korona bánatpénz óvadékképes értékpapirokban, vagy készpénzben teendő le.

Ajánlattevő f. évi július 15-ig ajánlatára nézve kötelezettségben marad.

Csakis hazai eredetű gyártmányok szállíthatók. A vállalkozók közt a szegényügyi bizottság szabadon választ s aki a szállítást elnyeri, köteles bánatpénzét a vállalat összes 5 azaz Öt százaléka, mint biztosítékra kiegészíteni.

A nagyságra, mértékre és kiállításra nézve a szegényház gondnoka a helyszínen felvilágosítást ad. Férfi teli ruhákra csak szötészintű posztóval lehet pályázni.

Debreczen, 1908 május 12.

A városi szegényügyi bizottsága.

Hirdetés.

A karczagi m. kir. földmives iskolánál főképen kisgazdák gyermekei részére folyó évi október hó 1-én — az előbbi évekhez hasonlólag — két évre terjedő tanfolyam szerveztetik.

Iskolánknak célja az, hogy a kisebb gazdasággal bíró gazdák gyermekei a földmives iskola végzése után hazatérve, szülőiknek mindenben segítségére, idővel pedig a tulajdonukba menő gazdaságaik minden iránybani okszerű kezelésére képesek legyenek. Esetleg kisebb vagy nagyobb birtokon, mint munkafeltgyelő, magtársos avagy majoros gazdák kereshessék meg kenyeröket.

Az iskolában a tanítás kevesebb elmélet, de annál több gyakorlatiassággal történik. Az elemi tárgyakon kívül tanítatnak a gazdára legfontosabb természettudományi alapismeretek, a mezőgazdaság és állattenyésztési szakok minden ágazata, kis gazdaságok berendezése és kezelése, a gyümölcs-és konyhakertészet, fatenyésztés szőlőművelés stb. Hogy a fentebbi ismeretekon kívül a növendékek a gazdasági és kertészeti munkálatokban gyakorlatot, edzetséget szerezzenek s hogy minden munkát sajátkezüleg végezni is tudjanak, minden az iskolában előforduló munkálatot felügyelet mellett utasítás szerint végezni kötelesek.

Ezenkívül — különösen szigorú időjárásor — a mezőgazdasági házi ipar, valamint kisebb gazdasági

eszközök, továbbá kosár, seprő és kefekötésből nyerek ahhoz értő mesterektől alapos gyakorlati oktatást.

A tanfolyam 2 év, mely minden év október 1-én kezdődik. Felvételnél a kisgazdák gyermekei előnyben részesülnek. *A felvételt íránt már június hó végén személyesen vagy írásban lehet jelentkezni az igazgatóságnál.* Felvehető minden 17 életévet betöltött ifjú, ha ép, erős testalkattal bír, irni, olvasni és a négy alapművellettel számolni tud.

A felvételtelhez szükséges 1. keresztlevél. 2. utolsó iskolai bizonyítvány. 3. községi erkölcsi bizonyítvány. 4. himlő elleni újra oltási bizonyítvány. 5. ha az illető nem nagykoru, szülői vagy gyámi beleegyezés, hogy a növendéket a tanfolyam elvégzése előtt nem veszik ki s végül, ha az illető alapítványos helyre folyamodik, polgármester, illetve főszolgabíró által kiállított szegénységi bizonyítvány.

A tanuló lehet fizetéses és teljesen ingyenes. *A fizetéses tanulók egy évre 300 korondt fizetnek, amely összeg előre félévénként az igazgatóságnál befizetendő.* Ezért a növendékek teljes ellátást, reggeli, ebéd és vacsora, fűtést, világítást, ágyneműt, mosást és orvosi gyógykezelést kapnak.

Állami alapítványi hely van nyolc, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei öt és Karczag városi alapítványi hely öt.

Az állami alapítványi helyek elnyerése érdekében beadandó kérvényeket a m. kir. földművelésügyi miniszteriumhoz címezve az iskola igazgatóságához a tanévet megelőzőleg már augusztus hónap 15-ig kell benyújtani. Vármegyei alapítványi helyek elnyeréséért a megye alispáni, Karczag város alapítványi helyekéért pedig a polgármesteri hivatalhoz kell folyamodni.

Tekintettel arra, hogy a földmives iskolák végzése a kisbirtokos gazdaközönség fainál feltétlenül szükséges volna, hogy a kor igényeinek megfelelőleg gazdálkodhassanak, felkérem Tekintetes Címét, hogy az ez ügyben tudnivalókat kiterjedt hatáskörében az érdeklődők között hazaifias módon terjesztse, illetőleg a legmelegebben ajánlani méltóztassék.

Szíves közreműködéséért előre is köszönetet mondva

vagyok kiváló tisztelettel a karczagi m. kir. földmives iskola nevében:

Ludány,
igazgató.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □
**DEBRECZEN SZAB. KIR.
VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ
SZABÁLYRENDELETET-
NEK GYŰJTEMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára
2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-utca, városház-épület.**